

KNJIGA PROF. DR. MILE LASIĆA 'U SJENCI BRANKA MIKULIĆA' VRIJEDAN DOKUMENT I POLAZIŠTE ZA NOVA ISTRAŽIVANJA I OTKRIVANJE NEPOZNATIH PIKANTERLJA

Branko Mikulić bivši predsjednik Saveza komunista, ispovijedio se prije smrti i pokopan kao katolik

Preminuo je u Sarajevu, a od nekada najmoćnije obitelji u Sarajevu je ostala živjeti tek njegova unuka na granici bijede

PIŠE: ZORAN KREŠIĆ

SNIMIO: VL FOTO

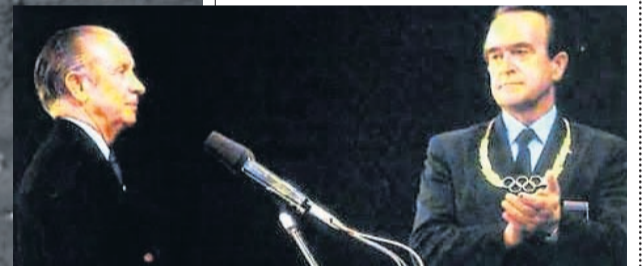
“Posljednji bosanski car”, kako je Branka Mikulića, jednoga od najvećih dužnosnika bivše Jugoslavije i BiH, zvao njegov višegodišnji bliski suradnik, sveučilišni profesor Mile Lasić, pred kraj života je, zahvaljujući spletu okolnosti, doživio svojevrsnu preobrazbu, pa je pokopan kao vjernik katolik. Nepoznato je do sada da je Brankova obitelj, što se u komunizmu smatralo izdajom tekovina, bila religiozna i povezana na razne načine s katoličkim i udrugama poput Napretka. Don Luka Brković, svećenik koji je pobliže upoznao Mikulićeve, posvjedočio je na predstavljanju Lasićeve knjige ‘U sjenci Branka Mikulića’ o njegovim posljednjim danima, mjesecima i godinama, te nadasve opominjućoj poruci života ove obitelji, od smrti kćeri Planinke, supruge Rajke i sina Rodoljuba, ili unuke koja je ostala u Sarajevu i živi na rubu bijede. Don Luka je Mikulića pred smrt u Sarajevu, ratne 1994. godine, ispovijedio, a nakon što je umro, pokopan je kao katolik na groblju sv. Josipa.

Titov miljenik

“To smo obavili tako što mu se na pogrebu pjevalo ‘Evo kako umire pravednik’”, rekao je don Luka. On je govorio o počecima svoje komunikacije s Mikulićem kada je kao svećenik bio pod obradom jugoslavenske tajne policije, a bio mu je zabranjen odlazak na novu dužnost. Zbog toga se i obratio Mikuliću koji je tada u BiH bio najviši partijski dužnosnik. Njihovo se druženje posebno intenziviralo za vrijeme rata kada je često znao komunicirati i posjećivati Napredak, ali i župu na Marindvoru. Mikulić je u dugogodišnjoj karijeri bio šef Centralnog komiteta Socijalističke republike BiH, Jugoslavije, ali i jedno kratko vrijeme predsjednik državne Vlade, odnosno Saveznog izvršnog vijeća, te je na sebi osobit način udario pečat u BiH puna dva njezina prijeratna desetljeća. Mikulićevi su korijeni hercegovački, nedaleko od Kočerina kod Š. Brijega od oca Jure koji je bio HSS-ovac i koji je snažno na njega utjecao i majke Livanjke. Rođen je u Uskoplju. Bio je sudionik partizanskog pokreta s 15 godina, iako se u nekoj literaturi znalo navoditi kako je bio čak u NDH-azijskom političkom i vojnom poretku, što je i fizički bilo nemoguće povezati. Njegov životni put zasigurno bi se promijenio da je zrakoplov, što je bilo planirano, 1944. sletio na Kupreško polje i odveo ga na Vojnu

karijeru od odlučujućeg je značenja bilo što ga je već dobro bolesni Josip Broz 1978. god. protežirao za prvog predsjedatelja CK SKJ, zamjerivši se Stanetu Dolancu, koji je na tu i druge dužnosti, koje je podrazumijevalo Titovo nasljeđe, čekao kao zapeta puška”, piše Lasić. U tim godinama se kao potencijalnog Titova nasljednika spominjao upravo Mikulić, što je proizvelo nekoliko spletki. Jedna od tih, tvrdi Lasić, bila je i izgradnja rezidencije-vile na Bjelavama u Sarajevu početkom 80-ih godina kada je bio na vrhuncu moći. No, Mikuliću je doteklo pameti pa se nije uselio u nju jer je bila građena za ‘socijalističkog

TITO GA JE IZNIMNO CIJENIO, A SMATRALO SE DA BI MOGAO BITI NJEGOV NASLJEDNIK. PROTIVNICI SU MU PODMETALI SPLETKE

O MIKULIĆU U BIH SVJEDOČI SAMO GROB I JEDNA ULIČICA U SARAJEVU, TE SREDIŠNJA ULICA U USKOPLJU KOJA JE BILA RATNA CRTA

akademiju u Moskvi. Kako u knjizi svjedoči Mile Lasić, njegov politički uspon od lokalnih organizacija u središnjoj Bosni, do središnjih tijela a zatim i jugoslavenskih razina je bio strelovit i uvjetovan činjenicom da se lagano mijenjao ‘stigmatizirajući odnos prema Hrvatima u BiH, da bi poslije Brijunskog plenuma i Hrvati i Bošnjaci (tadašnji Muslimani) bivali sve jednakopravniji u BiH i u SFRJ, uostalom i BiH unutar SFRJ”. Iza Mikulića ostala su realizirana brojna djela od akcije tisuću škola, tisuću kilometara novih cesta, uspostava RTV Sarajeva, ANU BiH, novih sveučilišta, organizacija XIV. zimskih olimpijskih igara koje je realizirao, kako Lasić ističe “čvrstom rukom”. Ali iznad svega, Mikulić je oživotvorio ZAVNOBiH, odnosno ‘sveto trojstvo’ da u predstavljanju vlasti na svim razinama budu svi tri naroda, te zajedno s Džemalom Bijedićem konačno omogućio industrijalizaciju stigmatizirane Hercegovine. Mikulić je imao brojne protivnike, najprije stare komunističke garde koji nisu željeli promjene, a kasnije i kreator velikosrpskog projekta. Posebno

je zanimljivo da se 1972., piše Lasić, sam Mikulić našao u nemilosti, odnosno tračeva pa je otišao na raport tadašnjem predsjedniku Jugoslavije Josipu Brozu Titu.

- Za njegovu bh. karijeru je od presudne važnosti bio razgovor s Titom 1972., na koji je otišao kako bi bio kažnjen (nakon opanjkavanja nekolicine kao starijih ‘drugova’ iz BiH na radu u saveznom tijelima, a vratio se kao čovjek od apsolutnog Titova povjerenja), a za iznimnu jugoslavensku

O KNJIZI 'U SJENCI BRANKA MIKULIĆA', UZ AUTORA MILU LASIĆA, GOVORILA SU TRI UGLEDNA GOSTA

cara’ te je bila načičkana prislušnim uređajima. Umjesto dužnosti člana Predsjedništva BiH, Mikulić se radije prihvatio mjesta prvog čovjeka Saveznog izvršnog vijeća, kojega je brzo predao Anti Markoviću koji je iskoristio njegov program reformi.

Dvije ulice i grob

Lasić je Mikuliću bio predstojnik ureda u Sarajevu, kao i kasnije na dužnostima u Beogradu. Posvjedočio je kako je podnošenjem ostavke na čelu SIV-a i sam uviđao kako se bliži kraj Jugoslavije, a na oproštajnom sastanku su bili Slobodan Milošević, Ivica Račan, Milan Kučan... Rat je Mikulića dočekaao u Sarajevu u kojemu je ostao zajedno s obitelji. Teško se razbolio i otišao je na liječenje u Lausanne uz pomoć bivšeg predsjednika Svjetskog olimpijskog odbora Juana Antonia Samarancha. Kako mu nije bilo spasa, vratio se umrijeti u opkoljeno Sarajevo NATO zrakoplovom iz Frankfurta, gdje ga je Lasić vidio posljednji put. “Ujutro smo mogli još samo doprati Branka do američke vojne baze u Frankfurtu kako bi odletio zauvijek američkim bombarderom u opkoljeni grad, u njegovu zemlju. Grad i zemlju koji ne znaju cijeniti svoje ponajbolje sinove i kćeri. U kojima se uspjeh ne oprašta. Pozdravili smo se s malo riže i bez suza. Ogromna vrata zrakoplova su progutala majušnu siluetu velikog čovjeka. Ono što je od njega ostalo. U daljini su se samo žarile njegove velike, pametne oči. “Kao žeravice”, pomislio sam, osjećajući danima potom pogled koji je otišao preko oblaka za Sarajevo, u ono što je od grada ostalo, da tamo bude zauvijek sa svojim umrlim iluzijama i nadama”. U Sarajevu o Mikuliću svjedoči samo jedna uličica i grob na groblju sv. Josipu, a u BiH središnja ulica u Uskoplju koja je dijelila grad za vrijeme rata!